

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1913. Letnik XXX.

Obseg: Pobiranje in nabava gozdnega semena. — Ohranjenje hirajočih vinogradov z grobanjem domačih trt. — O sestavljanju in selvi travnih mešanic. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Pobiranje in nabava gozdnega semena.

(Konec.)

Kakor je bilo že povedano, suše veletrgovine s semenom storže v velikanskih množinah v sušilnicah, tvornicam podobnih. Na Kranjskem ni doslej še nobene take sušilnice. V takih sušilnicah se storži nalože na žičnate mreže, ležeče na pripravnih policah. Nato se tja dovaja močno — do 50° Celzija — razgret zrak. Storži se sčasoma odpro in jim izpadajo zrna. Nekatere sušilnice delujejo z vročim parom.

Macesnovi storžki se kljub močni vročini le nepopolnoma odpro, zato jih morajo še s posebno pripravo streti. Seme se nato očisti.

Iz storžev dobljenim semenom se na razne načine odstranijo perutke, da so pripravnejša za setev.

Hektoliter smrekovih storžev tehta 36 do 55 kg, 1 hl jelkovih storžev pa 50 do 65 kg. Iz 100 kg storžev se dobi 3 do 4½ kg smrekovega, 5 do 7 kg jelkovega, 4 do 7 kg macesnovega semena, 1 do 2 kg gozdnega ali belega bora, 2½ do 3½ kg črnega bora. Iz 1 hl storžev se dobi 2 do 3½ kg smrekovega, 2 do 3½ kg jelovega, 3½ do 4½ kg macesnovega semena, 2 kg črnega bora, 1½ do 2½ kg belega bora.

Cena storžev se menja in je odvisna največ od dobre ali slabe letine, torej obroditve semena. Letos plačujejo pri nas za 100 kg storžev 4 K; tudi prejšnja

leta je bila cena skoraj ista. Iz poprej podanih števil lahko vsakdo izračuni, da trgovinam kljub dragemu ravnanju v sušilnicah, ostane mnogo dobička!

Nektera semena se rada kmalu pokvarijo in izgubljajo kalivost tem bolj, čim dalje so hranjena.

Taka semena je treba sejati kmalu potem, ko so se nabrala in dobila. Dobro je n. pr. sejati jelkovo seme že na jesen, ko se je nabralo in posušilo, ker obdrži kalivost le kakega pol leta; brestovo seme je treba sejati tudi takoj, ko je bilo nabrano, torej junija meseca itd. Doba, do kdaj obdrže posamezna semena kalivost — dasiravno ne tolikšno, kot jo imajo ob dozoritvi — je povprečno naslednja:

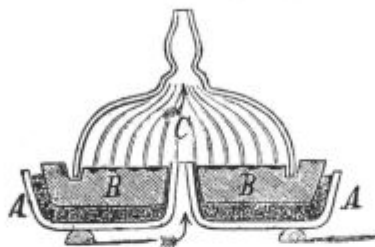
Doba kalivosti:
(če je seme pravilno
spravljeno)

Lesna vrsta:

smreka	2	do 4 leta
jelka		$\frac{1}{3}$ "
macesen	2	do 3 "
črni bor	3	" 4 "
navadni beli ali gozdni bor	3	" 4 "
gladki bor	2	" 3 "
javor	1½	" "
jesen	1½	" 2 "
brest		komaj $\frac{1}{2}$ "

Lesna vrsta:

želod	$\frac{1}{2}$	" "
gaber	2	do 3 "
akacija	2	" 3 "
lipa	2	leti
žir		le $\frac{1}{2}$ leta

Podoba 128.

Lesna vrsta:	Doba kalivosti: (če je seme pravilno spravljeno)
jelša	2 do 3 "
kostanj	1/2 leta
topol (se sploh ne seje)	komaj 14 dni
vrba (" " " ")	komaj 14 dni

Semena z daljšo dobo kalivosti se navadno ne sejejo takoj, ko so nabrana (jeseni), ampak šele spomladi; treba jih je torej hraniti do spomladne setve. Če taka semena za setev kupimo od trgovskih tvrdek, jih bomo naročili šele na pomlad ter si jih dali poslati tik pred setvijo, da nam jih ni treba hraniti. Seme izgubi tudi nekaj teže, če je dolgo časa spravljeno. Če bi pa seme nabrali sami, bi ga morali hraniti na ta način, da zadržujemo kaljenje; seveda ga moramo tudi zavarovati proti mišim, vevericam in ptičem. Kaljenje zadržujemo stem, da ne dopustimo preveč gorkote, vlage in zraka do spravljenega semena.

Semena morajo še pozoreti, da so godna za hranjenje. V to svrhu je treba posebno večja semena, kakor jih imajo hrast, bukev, kostanj, gaber, jelka i. dr., nasuti v zračnih shrambah 5 do 8 cm na visoko in na dan 2 do 3krat z grabljami pregrebsti; čez 8 do 14 dni se lahko više nasujejo in je treba semena le po enkrat na dan obračati. Čez kakih 4—6 tednov je seme godno, da ga shranimo.

Želod, žir, užitni ter divji kostanj, orehi i. dr. se lahko spravijo na ta način, da jih nasujemo v nizke in široke kupe na prostem. Seme pomešamo z napol suhim peskom in ga pokrijemo potem z listjem. V kup vtaknemo šop slame pokonci, da more odhajati sopar. Take kupe semena zavarujemo proti vlagi stem, da jih obdamo z jarkom. Če v jarek vdolamo globoke lonce, smo seme zavarovali tudi proti mišim, ki se love vanje in vtapljajo v vodi. Včasih je treba seme v kupih pregledati, morebiti tudi premetati. Spomladi, ko je vreme gorkejšje, je gledati, da seme ni preveč pokrito in se ne segreje.

Našteta semena kakor tudi jesenovo in gabrovo lahko prezimimo tudi v pokritih jamah na prostem. V blizu 50 cm globoke jame ali jarke pride najprej pesek, potem seme, dobro pomešano s peskom. Na vrh denemo del prej izkopane prsti. Sopar odhaja od semena skozi vtaknjen šop slame, ki ga veže z zrakom. Ob gorkem vremenu je treba odvzeti nekaj odeje.

Želod in žir se spravljata čez zimo tudi pod streho, na podih, v shrambah, in sicer v nizkih, le 20 do 30 cm visokih kupih, pomešana s peskom in pokrita z listjem ali s slamo. Včasih je treba seme premetati; sploh je pa paziti, da se seme ne segreje ali da ne zmrzne ter da se ne izsuši preveč. Igličasta semena se shranjujejo v suhih prostorih v takih kupih; treba jih je večkrat premetati.

Javorovo, jesenovo, gabrovo, brezovo, jelševo seme se lahko devlje tudi v vreče, ki se obesijo in shranijo v suhih shrambah tako, da miši ne morejo do njih. V malih množinah se na ta način hranijo tudi igličasta semena.

Mala semena se lahko shranijo v skrinje (kakor žita), obite s pločevino, da jih miši ne pregledajo. Skrinje morajo imeti nekoliko luknjic, da se seme ne spari. Tako spravljajo ponekod borovo, smrekovo in macesnovo seme, ki ga je včasih treba premešati.

Glede hranjenja semen velja še veliko posameznih pravil, ki jih pa danes ne moremo tu navesti:

Čim dalj časa in slabše so semena shranjena, tem bolj izgubljajo kalivost. Vsako zrno seveda tudi tedaj

ne vzkalj, če bi ga vsejali že prvo jesen, ko je bilo nabrano, ali pa tej sledečo pomlad. Med semenom je namreč nekaj slabih, praznih, gnilih in poškodovanih zrn.

Kalivost je pri semenih raznih lesnih vrst različno velika. Od sto zrn vzkalj:

smrekovega semena	.60 do 80	
jelkovega "	.30 " 50	
macesnovega "	.30 " 40	(semena z odstranjenimi perutkami.)
črnega bora	.60 " 85	
navadnega gozdnega bora	.60 " 80	
gladkega bora	.45 " 65	
javorovega semena	.50 " 70	
jesenovega "	.50 " 70	(kali, spomladi sejano, šele drugo pomlad)
brestovega "	.20 " 40	
želoda	.60 " 80	
gabrovega semena	.50 " 70	(kali, spomladi sejano, šele drugo pomlad)
akacijevnega "	.60 " 70	
lipovega "	.50 " 65	(kali, spomladi sejano, šele drugo pomlad)
žira	.60 " 80	
jelševega semena	.15 " 25	
užitnega kostanja	.60 " 65	

Ni pa vsako seme, čeravno iste vrste, enako kalivo; včasih je boljše, včasih slabše, kar kažejo gornja števila, izrazujoča obenem odstotke kalivosti. Trgovci navadno navajajo v svojih cenikih in ponudbah (ofertih) vsako leto kalivost semen v odstotkih. Večkrat tudi jamčijo za napovedano kalivost semen, ki jih imajo naprodaj.

O rabnosti semena se lahko sami prepričamo, preden ga posejemo; preskusimo namreč, koliko odstotkov nabranega ali pa kupljenega semena je kalivega. To je zelo važno, da vemo, kako gosto naj seme posejemo v drevesnici, oziroma v gozdu ali drugod.

Preskušamo seme lahko na razne načine, poslužujoč se nekaterih enostavnih priprav.

Večja semena, kakor so na primer želod, žir, kostanj, jesenovo in javorovo seme itd., prerežemo z nožem in pogledamo, ali je njih jedro polno, zdrave barve, sočno.

Pri manjših, kmalu kalečih semelih, kakor so n. pr. semena igličastega drevja, potem brestovo, brezovo, jelševo, pa preskusimo kalitev samo. Da dobimo podatke v odstotkih, vzamemo za vsako poskušnjo po 100 zrn. V lonec prsti vtaknemo precej plitvo 100 zrn semena na vrh pa denemo mah, ki ga vzdržujemo nekoliko vlažnega. Če imamo lonec v enakomerno toplem kraju, (kakih 18° Celzija), začne seme kmalu kaliti. Vzkalila semena sproti odstranjujemo in si zabeležujemo njih število. Po preteku štirih tednov seštejemo zabeležena števila: ta nam povedo kalivost preskušene semena v odstotkih.

Semena se lahko preskusijo tudi na ta način, da jih položimo na kos flanele, ležeče na pivnem popirju, ki mu konci molijo v posodo vode in torej flanelo neprestano namakajo.

Imamo pa tudi raznovrstne boljše priprave, na primer take, ki so v bistvu iz lončene plošče, kjer je 100 majhnih dolbin. V te dolbine se polože semena. Plošča je v zvezi z vodo. Izmed raznih priprav te vrste nam ono, ki se dobiva pri tvrdki Jul. Stainer (Wiener-Neustadt) za 6 K vstevši zavoj in poštnino, kaže podoba 128. Na njej preskusimo lahko tudi žitna semena. Podrobnosti glede rabe se poizvedo od tvrdke ali pa pri gozdni nadzorništvi. Vzkalila semena se, kakor je bilo že zgoraj povedano, sproti odstranjujejo in si je njih število zabeleževati. Končno število vseh vzkalilih zrn nam pove kalivost v odstotkih.

Omeniti je, da semen, ki kale spomladi sejana šele čez leto dni, kakor so n. pr. tisa, cemprin, gaber, lipa, jesen, ni mogoče preskusiti na opisani način. O njih dobroti se prepričamo, če jih prerežemo z nožičem in pregledamo njih jedro.

Končno je poudariti, da moramo pri kupovanju semena, ki ga potrebujemo za setev, kolikor toliko paziti, da dobimo takega, ki je nabrano v krajih z razmerami, podobnimi našim razmeram. Trgovci s semenom si n. pr. lahko nabavijo velikanske množine semena gozdnega belega bora iz južne Francoske po jako nizki ceni. Iz tega semena pri nas zrastle drevje je pa pokvečeno in zverženo. Da bi naštevati mnogotere vzroke, zakaj se pri nas iz tega semena drevje tako slabo razvija, tu nimamo prostora. Omenimo le, da so dotična razmotrivanja zelo zanimiva. Ravnotako je treba paziti, da ne kupimo smrekovega semena, izvirajočega iz severnih, skandinavskih pokrajin. Iz tega semena vzrasle smreke pri nas zelo počasi rasejo; petletne sadike so skoraj manjše kakor iz domačih, planinskih semen vzrasle dveletne.

V Avstriji še ni vpeljana kontrola (prigled) glede proveniencije (izvira, domovine) semen, to se pravi glede tega, da bi nam moral trgovec povedati, odkod je seme, in da bi bil primoran v tem pogledu podati kako oblastveno potrjeno jamstvo. Spoznavši važnost tega vprašanja se je letošnji avstrijski gozdarski kongres na Dunaju obširno pečal s to zadevo ter je postavil komisijo, ki naj to vprašanje natančno prouči, na kar se namerava ukreniti vse potrebno. Dostavimo naj, da je pričela večina trgovin v svojih ponudbah prostovoljno jamčiti za napovedano provenienco semen, posebno če se to od njih zahteva pri naročitvi semena.

Ohranjenje hirajočih vinogradov z grobanjem domačih trt.

Opaža se, da so nekteri vinogradniki pričeli nadomeščati izumrle cepljene trte z grobanjem (grebenčanjem, živičenjem) domačih, ali pa tudi kar s saditvijo domačih, necepljenih trt. To se dogaja posebno v starejših vinogradih, kjer se podsajanje le težko ali sploh ne more zvršiti, oziroma kjer cepljenke bolj slabo uspevajo.

Je že prav, da si neuki in revni vinogradnik pomaga kakor le more, da mu s trudom in z velikimi stroški napravljeni vinograd kolikor možno rodi, toda vpraša se, koliko časa more na tak način ohranjen vinograd trajati.

Misliti si mora vsakdo, da trtne uši še ni konec, in če je sedaj ni več dobiti v prejšnji množini, da je to pripisati le ameriškim podlogam, da se pa utegne trtna uš zopet močno zaploditi, kakor hitro bo dovolj za njo ugodnih tal, t. j. kakor hitro se bo začela v veliki množini in povsod zopet zasajati in razmnoževati samo domača, necepljena trta.

Da je temu tako, je lahko sedaj, po tolikih letih vsak vinogradnik prepričan. Tudi svoj čas, ko se je pričelo splošno uničevanje domačih vinogradov po trtni uši, se nam je pri predavanjih med poukom marsikje ugovarjalo, češ, kmetje uničujejo trtje sami vsled slabega obdelovanja; toda uverili so se, da so sčasoma tudi dobro obdelovani, s krepkimi mladimi in starimi trtami zasajeni vinogradi poginili. In kakor se je zgodilo pred 20 in 30 leti, tako se bo gotovo ponovilo tudi sedaj,

odnosno v prihodnje, če se bodo zopet sadile in pomnoževale le domače, necepljene trte.

Nekoliko opravičljivo bi bilo tako postopanje le tam in pri takih vinogradih, ki se nameravajo takoin-tako popolnoma opustiti ali pa v gotovem času zopet nanovo prerigolati ter potem z novimi cepljenkami zasadi. V tem slučaju se pa mora vinograd tudi še dobro gnojiti, da grobanice in cepljenke kolikor možno veliko zarode in da se obenem zboljša zgornja plast zemlje za novi nasad. Drugače naj se pa vsak vinogradnik po možnosti ogiblje grobanja domačih trt.

Če izostale ali izumrle trte med vrstami ni mogoče nadomestiti z zasajanjem drugih cepljenk, kar je v več slučajih v resnici težavno doseči, ker stare trte nove zaduše, naj se pa skuša nadomestiti jih z zelenim cepljenjem, in sicer tako, da se pusti, da iz podloge sosednje cepljenke divji izrastek neovirano rase, ter se naslednje leto ali sploh, kadar postane dovolj močan, polzlahtni z domačo trto približno 1½ ali tudi 2 m visoko, kar je odvisno od razdalje vsahle trte, ter se tako cepljena trta pogroba, ko les dozori na prazno mesto, ne da bi se prvo leto odrezala od maternega debla. Odreže se šele pozneje, ko napravi že lepe korenine in ko se lahko tudi že sama hrani. Razume se, da pri grobanju ne sme priti globoko v zemljo tudi cepič, marveč le ameriški les. Na ta način se lahko na enimisti trti dobita in pocepita tudi dva ali trije novi divjakovi poganjki.

V starejših vinogradih, kjer je morda že polovica ali pa še več trt poginilo, ali pa ki že tako hirajo, da se ne izplača niti obdelovanje, potem je najbolje, če se tisti del zaseje z deteljo ter čez 2—4 leta nanovo prerigola. V takem vinogradu se potem nove cepljenke tako hitro in bujno razvijejo, da se trud in zamuda par let kmalu prav dobro poplača.

Neki ugleden dolenski vinogradnik in posestnik mi je tožil, da v njegovem okraju večina vinogradnikov ohranjuje svoje propadajoče vinograde z grobanjem domačih trt, in je izrazil željo, da bi se to postopanje na kak način preprečilo.

To se seveda ne da preprečiti, ker vsakdo more delati s svojim, oziroma v svojem vinogradu kar hoče; edino na one vinogradnike bi se dalo nekoliko vplivati, ki imajo brezobrestna posojila, da se ravnajo po danih jim navodilih. Za vse druge pa veljaj gori navedeni nasvet, ki ga ni težavno spolniti, ki pa marsikoga lahko obvaruje velike škode.

Morda bi ne bilo napačno, če bi se pričelo to vprašanje povsod temeljito preresetavati ter bi se neuki in trmasti vinogradniki tudi drugod opozarjali na zle posledice takega ravnanja s hirajočimi vinogradi.

Fr. Gombač v Ljubljani.

O sestavljanju in setvi travnih mešanic.

(Po dr. T. vitezu Weinzierlu preložil in priredil inženir Jak. Turk).

27. O pridelovanju travnih semen.¹⁾

Ker se z razširjanjem umnega pridelovanja krme čedalje bolj povprašuje tudi po dobrem in za dotične podnebne ter talne razmere primernem travnem semenu,

¹⁾ Glej pl. Weinzierl: „Die Förderung des künstlichen Futterbaues in Österreich“, Dunaj, 1908. Ponatis iz „Wiener Landw. Zeitung“, št. 2. in 5., 1908, v komisiji pri V. Fricku, c. kr. dvornem knjigarnarju. — Dalje od istega: „Anleitung für die Futterbau-Demonstrationsfelder, Futterbaustationen und Grassamenschulen“. 3. izdaja, Dunaj, 1909, v komisiji pri V. Fricku, c. kr. dvornem knjigarnarju.

je že skrajnji čas, da se začno naši kmetovalci bolj zanimati za pridelovanje travnih semen ter se skušajo oprostiti mednarodne kupčije s travnim semenom vsaj glede najvažnejših in najdražjih semen, ki uspevajo po naših skušnjah v Avstriji prav tako dobro ali pa še bolje, kakor v inozemstvu.

Zavoljotega in pa v svrhu, da se kar najhitreje udomači v Avstriji pridelovanje travnih semen, je c. kr. prigljudna postaja za semena na Dunaju napravila od leta 1897. naprej na več krajih Štajerske, Nižje Avstrijske, Solnograške in od leta 1899. dalje na šestih krajih Gor. Avstrijske vzorna polja za pridelovanje travnih semen in je poleg tega povzročila, da so začeli pridelovati travno seme po navodilu prigljudne postaje za semena nekateri graščaki na obširnejših zemljiščih. Z naravnost sijajnim uspehom se je začelo že pred 15 leti s pridelovanjem travnih semen na barskih tleh v Galiciji, zlasti na tamošnjih barskih poskušališčih, deloma z državno podporo, in sicer po navodilih c. kr. nadzornika za barsko obdelovanje, vladnega svetnika J. Koppensa²⁾.

Za pridelovanje bi bilo priporočati predvsem posebno nastopne štiri travne vrste: francosko pahovko, zlato pahovko, travniško bilnico in pasjo travo, ker se teh semenskih vrst potrebuje največ in je njih pridelovanje primeroma najenostavnejše. Na barskih tleh (nepokritih) se priporoča vrhutega po okopavini še pridelovanje semena trstne bilnice (*Festuca arundinacea* Schreb.) in pozne latovke (*Poa serotina* Ehrh.). V gorah v višini 800 do 1200 metrov nad morjem bi bilo še posebno priporočati pridelovanje pasjega repa (*Cynosurus cristatus* L.), toda le na tleh, ki so bogata na črnici (črni prsti), dobro zrahljana in močno zagnojena s fosforovo kislino. O pridelovanju osebitih planinskih krmskih rastlin je še prav malo znanega. Več o tem posnamemo iz že navedenega drugega poročila o planinskih poskusnih krmskih setvah iz leta 1902.

Ne oziraje se na potrebno izvrstno čistoto in dobro kalivost (glej povprečne vrednote v posetveni razpredelnici), je pri nakupovanju setvine gledati poglavitno na to, da v francoski pahovki ni medene trave in stoklase, kakor jih ni v resnici v pravem blagu francoskega proizvodstva. Dalje je gledati, da je seme zlate pahovke pravo in brez primesi sloke (krvinaste) masnice (*Aira flexuosa* L.) ter mehkodlakave pahovke (*Avena pubescens* Huds.) in da sta travniška bilnica in pasja trava srednjeevropskega proizvodstva.

1. Kratko navodilo, kako je pridelovati seme teh travnih vrst.

Lega in velikost parcel. Lega bodi po možnosti prisojna (solčna) in vsaka parcela naj meri vsaj 100 m².

Obdelovanje zemlje in pedsadež. Za pridelovanje semen se morajo parcele tako pripraviti, kakor se pripravijo vrtovi; za pedsadež se je pa posluževati zagnojene okopavine.

Gnojenje. Posluževati se je le umetnih gnojil, in sicer Tomasove žlindre v približni izmeri 6 kg ali pa kostne moke v izmeri 3 kg in žveplenokislega kalija v izmeri 2 kg na 100 m². Na barskih (šotnih) tleh je gnojiti v prvem letu s 5 kg Tomasove žlindre in z 2,5 kg 40% kalijeve soli ter v naslednjih letih s 3 kg Tomasove žlindre in z 2 kg 40% kalijeve soli na

100 m². Vsako teh gnojil je raztrositi posebej in spravi v zemljo.

Zaščitni sadež. Na vseh parcelah, ki naj služijo za pridelovanje semen, se je posluževati izključno le zelenega ovsa, na barskih tleh pa le jare rži za zaščitni sadež (vrhsetev), ki se mora prav tako, kakor pri mešanicah, pravočasno pokositi.

Nasev. Vsa travna semena je sejati v vrstah, in sicer v razdalji 25 cm. To se more zgoditi z ročnim sejalnim strojem (s peterovrstnim strojem s premičnim razdaljekazom, znamka P 5, trdke Rudolf Sack, Dunaj II.), izvzemši zlato pahovko, ki se njeno seme pomešano z drobno in suho prstjo seje z roko v stružice, ki se napravijo z zaznamovalnimi grabljami. Nato je treba seme privaljati.

Oskrbovanje. V letu setve je treba travo kar najčesče, praviloma štirikrat, zeleno pokositi, da se gosteje obrase, jeseni naj se pa trava povalja. V drugem letu se mora predvsem zatirati plevel. Pri setvah v vrste je zelo važno, da se setev rano okoplje, in sicer takoj, ko se pokažejo šopi zasejane trave, ker je ravno drugo leto merodajno za nadaljnjo čistost setve. Tako okopavanje se izvrši najbolje z ročnim pletvenim strojem „Planet junior“. Če se pa kljub temu vtihotapijo v vrste ob času, ko začne seme zoreti, tuje visoke trave in plevelne rastline, jih je treba iztrebiti z roko. Umestno je, da se semenske kulture nalahko povlečejo in povaljajo vsako pomlad, izvzemši na barskih tleh, ki se samo povaljajo.

Žetev. Pri vseh štirih travnih vrstah naj se seme požanje od prve košnje drugega leta, in sicer na tale način:

a) **Francoska pahovka.** Ko začno bilke pod cvetnim latjem rumeneti, naj se latje požanje s približno 50 cm dolgimi bilkami vred in naj se potem omlati z lahkim cepcem.

b) **Pasja trava.** Žetna zrelost se kaže po slamnatu-rumeni barvi latja, oziroma osin (približno sredi do konca julija), v ostalem kakor pri a.

c) **Travniška bilnica.** Ko je latje rumenkastorjavo in se da osmukati (koncem junija, začetkom julija), naj se osmuka z roko, oziroma z lesenim česalom v predpasnik ali pa v vrečo.

d) **Zlata pahovka** se požanje, ko začno zgornji deli latja in bilk rjaveti. Ob jutranji rosi požeto latje se razloži po razgrnjenih rjuhah, ali se pa pobere v vreče.

Žetvina naj se takoj po žetvi spelje domov in omlati, pri čemer se dobiva najtežje seme prve kakovosti za kupčijo.

Naslednja mlatev podozorjenega latja daje potem seme druge, slabše kakovosti.

Določitev semenskih pridelkov. Po zgoraj opisanem načinu pridelano seme se steha po parcelah in se tako določi kosmati pridelek.

Čiščenje travnih semen. Pridelano seme se more prav dobro očistiti z navadno „žitno vevnico na sapo“ ali s „čistilnim mlinom (vevnikom)“.

2. Letine pridelovanja travnih semen.

Po naših najnovejših skušnjah se pridelava v drugem letu (prvi pridelek) pri umnem obdelovanju, gnojenju in spravljaju pridelkov povprečno francoske pahovke in pasje trave po 250 kg, zlate pahovke in travniške bilnice pa po 170 kg na hektar. Druga žetev ni tako bogata kakor prva in pridelek pade v naslednjih dveh letih prav znatno. Zavoljotega je mogoče doseči na umno urejenem travišču le štiri, kve-

²⁾ Glej F. Koppens: „Über Anlage künstlicher Wiesen und Grasmamentkulturen auf unbedecktem Moor“. Dunaj, 1902. Samozaložba pisateljeva.

čjemu pet žetev in je koristno, da se uvrsti po dveh semenskih enkratna krmska letina.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, ostali pa v „Listnico uredništva“. Odgovarja se le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom, v „Kmetovalcu“ se pri vprašanju pristavi pričetne ške imena in kraja. Če vprašalec ne želi drugače. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na prepozno došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso gospodarska in odgovori nanja niso splošno poučni in zanimivi, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priloženih 50 h v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.

Vprašanje 234. Od neke svinje imam osem pujskov, starih kake štiri tedne, ki so se pričeli zadnji čas hudo med seboj suvati. Ta razvada je od dne do dne hujša in pujski tako vidno hirajo. Morda je ta neprilika prišla odtod, ker je njih mati pri porodu zbolela, da smo jih morali odstaviti in vzrejati s kravjim mlekom. Kako bi bilo to razvado pujskom odpraviti in ali bi morda kazalo pujske s kako tekočino mazati, ki bi jim smrdela in bi se zato med seboj ne suvali in ne grizli? (A. Z. v K.)

Odgovor: Če je tako suvanje prasičev med seboj razvada, potem jih priporočajo mazati s petrolejem, ki prasičem smrdi in se jenjajo suvati ter gristi. Navadno se pa prasiči med seboj sujejo le tedaj, če so drug drugemu tuji, kadar pridejo v svinjak odraslih mater skupaj, in to trpi le toliko časa, dokler se ne navadijo nase. Suvanje tako mladih pujskov, ki so iz enega gnezda in so tako mladi kakor Vaši, ima pa prav gotovo čisto drug vzrok. To ni razvada, ampak je posledica bolezni, ki prihaja od napačnega presnavljanja prebavljenih snovi. Pri Vas tega ni težko razlagati. Vaši pujski so namreč vzrejevani s kravjim mlekom, ki jim je tuje. V takem slučaju se pripeti, da prebavljeno mleko ne gre skoz jetra, kjer se predela in očisti, ampak včasih silno majhne množine zaidejo po prebavljanju skoz čreva naravnost v kri, ki se v razkrojeno beljakvino od tujega mleka takorekoč zastrupi. Take tuje razkrojene beljakovinske snovi so že v silno majhnih množinah hud strup, ki povzroči bolezen presnavljanja. Pri taki bolezni živali ne morejo pravilno tvoriti celic in ne morejo jemati iz krme potrebnih radninskih hranilnih snovi, zato kažejo poželenje po teh snoveh, ki ga hočejo utesiti z uživanjem dlake in podobnih reči, in od tod potem prihaja suvanje takih prasičev med seboj. To je torej tista bolezen, ki sili druge živali glodati les, ovce žreti volno, perutnino kljuvati perje itd. Vaši pujski so za kravje mleko postali preobčutljivi, zato ga nikar več ne pokladajte, ampak pujske na kak drug način krmite ter jim dajajte kot zdravilo klorov kalcij, ki ga pa ne zamenjajte s klorovim apnom, ki je zelo škodljiv. Klorovega kalcija, ki ga dobite v lekarni, dajte vsakemu pujsku na dan eno desetino grama na vsak kilogram žive teže, torej n. pr. 10 kg težkemu pujsku cel gram. Ker je pa klorov kalcij nekoliko grenkega okusa, ga je treba najprej raztopiti v vodi in ga potem tako med krmo mešati, da dovolj razredčen ne greni krme, ker bi je drugače pujski ne marali.

Vprašanje 235. Ktera močna krmila najbolj prijaajo brejim kozam in koliko jih je na dan pokladati? (J. B. v M.)

Odgovor: Za koze je posebno dobro močno krmilo zdrobljen oves in ječmen, a ker ima to žito v sebi premalo beljakovin, zato je priporočeno mešati ta zdrob s pšeničnimi

otrobi, in sicer na ta način, da se vzame tretjino žitnega zdroba in dve tretjini pšeničnih otrobov. Te mešanice je dajati brejim kozam na dan po 1 kg na vsakih 100 kg žive teže.

Vprašanje 236. Kako morem narediti kole za vinograde trpežnejše, ki drugače silno hitro segnijo? Ali bi jih kazalo ožgati ali pa s karbolinejem namazati? (A. Z. v K.)

Odgovor: Ožiganje vinogradniških kolov v tistem obsegu, kolikor so v zemljo zatakneni, jih vsekako naredi znatno trpežnejše. Opozorimo Vas, da je tisi prostor na kolu najbolj podvržen gnilobi, oziroma trhlenju, ki je tamkaj, kjer kol iz zemlje gleda, kajti tamkaj se vlaga in suša največkrat menjata, kar najbolj pospešuje razpadanje lesa. Boljše sredstvo je omajane kole dobro napojiti s pravim vročim karbolinejem, kar se pa mora že pozimi narediti, da izhlapijo škodljivi plini karbolineja, ki osmode pod zemljo mlade koreninice, nad zemljo pa mlade zelene poganjke. Še boljše sredstvo, kole naredi trpežne, je, če se namakajo kakih 10 do 14 dni ošpičeni v razstopini modre galice. To zadnje se pa more vršiti s pridom le tedaj, če so za to na razpolago primerne naprave.

Vprašanje 237. Meni je dimnikar navadno po dvakrat na leto ometal dimnik in sem mu plačal za vsakikrat 30 vinarjev, sedaj pa kar naenkrat zahteva po 50 vinarjev, ne da bi se poprej z menoj pogodil, in zato mu ne pustim ometati dimnika, in on mi grozi s tožbo. Kaj mi je storiti? (A. Č. v P.)

Odgovor: Molče je med Vama veljal dogovor, da dimnikar računa po 30 vinarjev za ometanje dimnika, zato bi Vam dimnikar vsekako moral poprej povedati, da je zvišal svojo ceno. Zaradi 20 vinarjev se pa pač ne izplača pravdati. Vrhutega je pravično, če tudi dimnikar ob sedanjih splošnih draginjah svoje cene poviša. Dimniki pa morajo biti redno ometani, in sicer določi županstvo z ozirom na krajevne razmere in na podlagi deželnega zakona z dne 15. septembra l. 1881., ki določa red o požarni policiji, kolikokrat na leto je ometati dimnike. Občinski odbor se mora vsaj z enim dimnikarjem pogoditi o cenah za njegova dela, toda vsak hišni posestnik sme najeti tudi drugega dimnikarja.

Vprašanje 238. Sčim se najzanesljiveje in hitro odpravijo uši pri ljudeh? Večkrat dobim v službo kakega ušivega človeka in mi je veliko na tem, da se hitro očedi. (A. M. v P.)

Odgovor: Človek ima posebne uši v lasih na glavi, posebne na drugih mestih telesa, ki se imenujejo krpelji in uši v obleki. Uši v lasih na glavi se prav dobro preženo z umivanjem porasle kože z vodo, kjer se je na 16 delov vode kuhal del ostrožnikovega semena, ki se dobiva v lekarni pod imenom „semen staphisagriae“. Ta voda koži nič ne škoduje in se lahko pusti, da se na glavi posuši. Umivanje je ponoviti vsak dan, dokler uši ne izginejo. Prav hitro pa učinkuje maža iz živega srebra, ki se dobiva v lekarni pod imenom siva maža za uši. S to mažo se ušivi lasje in koža dobro natrejo in se potem čez kake tri ali štiri ure namazana mesta z milnico dobro sperejo, kajti živo srebro je strupeno in torej ni dobro, če maža predolgo učinkuje na kožo. Vsaka od maže zadeta uš prav gotovo pogine, ne pa gnide. To mazanje je drugi in tretji dan ponoviti, pozneje pa vsakih 5 dni, dokler ne izginejo uši, ki jih maža ni zadela in ki so se pozneje izlegle iz gnid. Človek, ki ima uši v obleki, se mora popolnoma sleči in skopati ter potem obleči snažno in čisto perilo ter obleko. Uši v obleki se umorijo, če se skuha v vreli vodi, česar pa seveda ne prenese vsaka obleka, zato je v tem slučaju tako obleko, dobro oškropljeno z bencinom dejati v kak zaboj ali skrinjo, ki se dobro zapre.

Bencinovi hlapi hitro umore vse uši in čez nekaj dni tudi tiste, ki so se šele izlegle iz gnid.

Vprašanje 239. Moja telica, ki bo čez 16 dni prvič storila, ima ovčičavo, t. j. oteklo vime. Oteklina na vimenu se premika semintja, enkrat je zadaj in čez nekaj ur zopet na strani vimena. Ali bi se taka ovčičava telica smela pomolsti pred porodom? (F. N. v K.)

Odgovor: Ovčičavost povzročajo glive, ki pridejo skoz seske v vime. Oteklina, ki je zvezana s ptitokom krvi, oziroma drugih sokov in s toploto, je takorekoč naravno zdravilo, ker so to sredstva, ki se telo z njimi bori proti glivam. Ta boj more človek podpreti z gorkimi obkladki, kajti škodljive glive ne preneso previsoke toplote. Kako se ovčič na vimenu zdravi, najdete popisano v tiskanem navodilu, ki ga dobite pri naši družbi za 10 vinarjev. Ovčičavost vimena pa navadno le tedaj nastopi, če je mleko že šinilo v vime, in zato se ta bolezen navadno prikaže le pri kravah, ki so že prej katerikrat storile, in le izjemoma tudi pri telicah, ki so prvič breje; pri teh navadno takrat, kadar mleko šine pred porodom v vime in se odpre pot glivam v vime. Vi sicer v svojem vprašanju niste povedali, da ima telica že mleko, a sklepamo to iz tega, ker ste vprašali, če se sme telica pomolsti. Tudi zdrava taka telica se sme brez škode pomolsti; naravnost potrebno pa je, če ima ovčičavo vime. Da ima telica pred porodom že mleko, prihaja odtod, ker so slučajno prezgodaj zašle v kri tiste snovi (hormoni) iz ploda, ki navadno šele po porodu pridejo v kri in povzročajo tvorjenje mleka.

Vprašanje 240. Kokoši zvečer hodijo spat v svinjak. Ali je res kokošji prah škodljiv prasičem, kajti moji prasiči res nič kaj dobro ne uspevajo. (I. G. v P.)

Odgovor: Nikdar ni dobro, če imajo kokoši ponoči svoja počivališča v svinjaku ali hlevu, ker vedno lahko nastanejo kake neprimernosti. Napačno je že, če imajo živali priliko, da požirajo kokošje perje. Kokoši pa nimajo nobenega škodljivega prahu, pač so pa prav mnogokrat ušive, t. j. imajo na sebi neke ušem podobne majhne živalce, ki niso prave uši, ki ne pijejo krvi, ampak jedo le perje in kožne luske ter se imenujejo kurjenci ali perjevci. Kurjenci se posebno ponoči ožive, gredo od kokoši na druge živali v svinjaku ali v hlevu ter jih s srbenjem silno mučijo, da ne morejo mirno počivati, in potem seveda take živali slabo uspevajo; zato ni prav, če kokoši prenočujejo v svinjaku ali hlevu.

Vprašanje 241. Kako naj priredim sod, kjer je bila slivovka, da bo poraben za vino? Sod ima sedaj močan duh po slivovki? (F. S. v O.)

Odgovor: Sod, kjer je bilo kako dišeče žganje, se naredi zopet poraben za vino, če se izpari z vodnim soparom ali pa če se z vrelo vodo dobro zakuha. Za izparjenje je seveda potrebna parilna naprava, ki bi jo tako morali imeti v vseh vinskih pokrajinah, če naj imajo umno kletarstvo. Izkuhanje sode z vrelo vodo je po potrebi ponoviti, dokler duh po žganju ne izgine popolnoma.

Vprašanje 242. Priporočeno je, zlasti pozimi, kokošim mešati med krmo zmlete kosti. Brez stroja je kosti težko zdrobiti, a stroj je predrag, zato vprašam, če se kje dobivajo zmlete kosti? (Dr. J. M. v M.)

Odgovor: So trgovine, ki prodajajo zdrobljene kosti za kokošjo pičo, a v strokovnih listih ne najdemo nobenega takega avstrijskega prodajalca, temveč le trgovce v Nemčiji. Zdrobljene kosti so res dobra piča za kokoši, ker učinkujejo kot hrana s svojim fosforovokislim apnom in istočasno tudi mehniško pri prebavljanju, kar je pri kokoših neobhodno potrebno. Mehniški učinek se pa lahko nadomesti s peskom, ki ga tudi pozimi morajo kokoši imeti na razpolaganje, in potem se kosti lahko nadomestijo z zmleto kostno moko ali s

klajnim apnom. Te reči dobite pri naši družbi. Posebno dobro nadomestilo za zdrobljene kosti je pa pri kokoših ribja moka, ki ni le zelo redilna vsled svojih beljakovin, ki so kokošim sorodne, ampak ima v sebi tudi veliko lahko prebavljivega fosforovokislega apna. Pri pokladanju vseh teh nadomestil je pa vedno skrbeti, da kokoši tudi pozimi morejo brskati po pesku ter požirati peščena zrna.

Vprašanje 243. V Trst prodajam veliko smetane, ki jo dobivam s posnemalnikom, a iz posnetega mleka delam sir za močnate jedi, ki ga le tedaj lahko prodam, če je sladek. Ker pa delam sir po starem načinu, t. j. grejem posneto mleko na peč, vsled česar se skisa, dobivam kisel sir, ki se težko ali sploh ne prodaja. Kako naj ravnam, da dobim sladek sir? Ali bi smel rabiti sirišče? (M. R. v B.)

Odgovor: To, kar Vi imenujete sir, je zakrknjena beljakovina (sirnina) v mleku. Mlečna beljakovina tedaj zakrknje, t. j. mleko se zasiri, kadar se v mleku naredi iz mlečnega sladkorja dovolj mlečne kisline. Pri svojem ravnanju izdelujete torej vedno le kisel sir, ki je včasih bolj, včasih pa manj kisel. Iz posnetega mleka pa morete hitro narediti sladek sir, in sicer tem potom, da ga segrejete na kakih 35° Celzija, mu pridenete sirišča, vsled česar se mleko v teku kake pol ure zasiri, in morete potem takoj iz njega iztisniti popolnoma sladek sir, kakor se rabi v kuhinji za razne močnate jedi.

Vprašanje 244. Imam prav izvrstno svinjo, ki se pa nikakor noče bukat. Ali je kako sredstvo, da bi se svinja pripravila k bukanju? (J. K. v M.)

Odgovor: Da se svinja ne buka, more biti vzrok v bolnih ali pokvarjenih spolovilih. Če so spolovila bolna, more le živinozdravnik bolezen določiti in povedati, če se jalovost sploh da odstraniti. Morda je pa Vaša svinja preveč rejena in ima zatolstenele jajčnike. V tem slučaju Vam svetujemo svinji pokladati bolj prazno krmo, jo veliko spuščati na prosto, da z gibanjem izgubi nepotrebno mast, in končno imejte shušano svinjo skupaj z mrjascem, vsled česar se morda bukanje vendarle vzbudi.

Vprašanje 245. Ali so oljne tropine dobre za rast mladih pujskov? Kako je s pokladanjem močnih sladkornatih krmil za prasiče? Ribja moka po dose-danjih izkušnjah pri prasičih izbornu učinkuje. (A. K. v K.)

Odgovor: Prasiči morajo dobivati v svoji krmi vsekako dovolj beljakovin, ki jih pa v navadni prasičji krmi ni zadosti, zato je vsekako treba pokladati kaka močna krmila, ki imajo v sebi veliko prebavljivih beljakovin. V to svrhu tudi prasičem prav zelo prija oljne tropine, ki jih pa ni pokladati v prevelikih množinah, ker delajo premehak špeh. Del rastlinskih beljakovin, kakršne se nahajajo v oljnih tropinah, je pa pri prasičih vsekako priporočeno nadomestiti z beljakovinami živalskega izvora, kakršne se nahajajo v ribji moki, in zato ribja moka pri prasičih tako izbornu učinkuje. Tudi sladkornata močna krmila so za prasiče zelo priporočena, zlasti ker te živali nimajo prebavit kakor goveda in težavneje prebavijo lesno vlaknino in sploh tiste snovi v krmi, ki jih živali rabijo za tvorjenje toplote in sile. Taka snov je pa sladkor, ki je silno lahko in hitro prebavljiv, zato so močna sladkornata krmila za prasiče še posebej zelo priporočena.

Vprašanje 246. Moj devet tednov stari prasič, ki je bil doslej vedno zdrav, je pri krmljenju naenkrat padel kakor bi ga božjast vrgla, in to zaporedoma kar trikrat. Vsi moji prasiči dobivajo navadno krmo, so dobro oskrbovani in imajo dovolj zraka. Kako se zdravi božjast pri prasičih in ali je ta bolezen sploh ozdravljiva? (I. Ž. v V.)

Odgovor: Božjast je živčna bolezen in ni ozdravljiva. Poleg božjasti pa napada živali tudi božjastni krč, ki ga navadnemu človeku ni lahko ločiti od prave božjasti, ter ima svoj vzrok v kaki drugi bolezni, ki jo mora dognati in odpraviti živinozdravnik. Potem božjastni krči prenehajo. Pri mladih prasičih se pa kaj radi pojavljajo božjasti podobni napadi, ki pa niso ne božjast in ne božjastni krči, ampak čisto navadni krči, ki se zlasti tedaj pojavljajo, kadar prasiči dobivajo ali menjavajo zobe. Ti krči navadno niso nič nevarni in samodsebe kmalu prenehajo. Napsedenemu prasiču je dvigniti glavo in mu jo je polivati z mrzlo vodo. Če pa božjastni napadi ne prenehajo in se ponavljajo v vedno krajših presledkih, potem je poklicati živinozdravnika, ki dožene, če so napadi posledica kake druge bolezni, ki je ozdravljiva, ali pa, če je prava božjast, ki ni ozdravljiva, in je potem prasiča kolikor mogoče hitro zdebeliti in zaklati.

Vprašanje 247. Neki tukajšen posestnik želi svojo parcelo, ki je v katastru vpisana za gozd, izpremeniti v pašnik. Oblast ga sili parcelo pogozditi in mu preti s kaznijo, a on ugovarja, da svet ni priličen za pogozditev, ker je solnčen, strm in tam rase samo stelja. Če bi se parcela pogozdila bi ne imel dobivati kje stelje. Kako mu je postopati, da sme gozdno parcelo izpremeniti v pašnik, kjer bi mogel steljo kositi? (A. G. v D.)

Odgovor: Če je vprašalčeva parcela vpisana v davčnem katastru za gozd, jo mora kot tako oskrbovati. Stelja se navadno dobiva le iz gozdov, on si pa želi pašnika. Na pašnikih redoma ne rasejo za steljo uporabne rastline, ampak trava in drevje. Njegov gozd je najbrž tako redko z gozdnim drevjem porasel, da ga oblast sili k pogozdenju, posebno valedtega, ker je lega tega gozda, kakor sam pravi, strma in solnčna in bi se torej samodsebe težko primerno zarasel. Tudi v zasajenem gozdu se da dobivati stelja; treba jo je seveda previdno žeti s srpom, dokler obstoja nevarnost, da bi se z neprevidno košnjo pokončale nasajene sadike. Več se vprašalca na njegovo pomankljivo vprašanje ne more povedati. Iz vprašanja namreč ni razvidno, ali se je dotični posestnik zoper pogozdilni nalog pravočasno pritožil ali ne. Tudi ni navedeno, ali je sploh kdaj vložil prošnjo za dovolitev izpremembe gozda in če se je vršil dotični uradni pregled, kjer je imel priliko spoznati razloge, ki govorijo morda proti dovolitvi izpremembe gozda. Izprememba gozda v slabšo obdelovalno vrsto se le redkokdaj dovoli. Marsikaj podatkov dobi pojasnila želeči posestnik v spisu „Izprememba gozda v drugo obdelovalno vrsto“, objavljenem v 9. številki letošnjega „Kmetovalca“, ki naj ga prebere.

Vprašanje 248. Na občinski poti nameravamo znižati klanec in pot razširiti, a dva mejaša se temu protivita in potrebnega sveta tudi proti odškodnini ne odstopita. Ali se sme občinska pot razširiti in ali se mejaši lahko prisilijo, da morajo odstopiti potrebni svet za javno pot? (F. K. v P.)

Odgovor: Za Kranjsko smo dobili nov deželni zakon glede gradnje in vzdrževanja javnih nevarnih cest in potov z dne 21. februarja 1912, ki sicer še ni bil objavljen v deželnem zakoniku in zato še ni stopil v veljavo, a je tega vsak dan pričakovati. Glasom tega zakona je občinska, vaška in javna pota zgraditi in vzdrževati, da zadoščajo svojemu običajnemu prometu in torej ni ovire, kako preozko tako pot vso ali deloma razširiti. Ta zakon pa v § 10. tudi odloča, da se nepremična lastnina ali na njej bremeneče pravice, ki se stalno ali začasno potrebujejo zato, da se zgradi in vzdržuje, oziroma napravi, razširi ali preloži javna cesta ali javna pot, zlasti da se tudi napravijo jarki, more pridobiti po razlastitvi. Razlastitev izreče deželna

vlada po dognani cenitvi zapriseženih nepristranskih veščakov. Če dotična mejaša sedaj nočeta odstopiti potrebnega sveta za razširjenje, oziroma za popraviljanje Vašega občinskega pota, bosta to morala storiti, ko stopi omenjeni zakon v veljavo, in takrat bosta bržčas za svoj svet dobila manjšo odškodnino, kakor pa, če se sedaj izlepa poravnata.

Kmetijske novice.

Društvo kmetijskih učiteljev iz južnih avstrijskih kronovin naznanja, da je dosedanje načelstvo v interesu društvenega poslovanja odstopilo in se nadomestilo takole: Načelnik: Ivo Sanein, c. kr. potovalni učitelj za kmetijstvo v Puli; podnačelnik: Josip Zabavnik, c. kr. vinarski nadzornik v Trstu; poslovodja Rado Lah, c. kr. tehnični pristav v Trstu.

Kletarski tečaji. V primeri z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji. Zaraditega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker drugače ni mogoče s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno t-kmovati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, če ne zna iz njega pripraviti take pijače, kakršna se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, neobhodno potrebno znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom, kajti iz najbolj žlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgusnejša pijača! Da imajo ukaželjni priliko temeljito izučiti se v umnem kletarstvu, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več tridnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli kterege teh tečajev udeležiti, naj se takoj zglaš pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, se je treba, komur je na stvari ležeče, čim prej zglašiti. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem obveščen potem posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tečaja.

C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Rudolfovem.

Družbene vesti.

Popravek. V zadnji številki „Kmetovalca“ naj se zadnji odstavek v prvi polovici na 250. strani čita takole: Kdor hoče n. pr. iz smrekovih storžev dobiti seme, bi jih moral sušiti na soncu itd.

* **P. n. gg. družbene ude** uljudno opozarjamo, da so podružnični načelniki že dobili nabiralne pole za udnino za l. 1914., in sicer s prošnjo, da naj izvolijo udnino pobrati do 1. decembra t. l. Prosimo p. n. gg. družbene ude, ki pri njih podružnični načelnik udnine ni pobral, da jo takoj načelniku izročijo. Nekatere ude prosimo za udnino kar naravnost, in te tudi prosimo, naj nam jo kmalu pošljejo, ker nam je sedaj lažje urediti zadeve udov, kakor ob novem letu, ko se delo tako silno namnoži.

* **Sadno drevje za l. 1914.** Za štiri brezplačna sadna drevesa se vsako leto zglaš t.liko podružnic in posameznih udov, da bo c. kr. kmetijski družbi prav težko ustreči vsem zahtevam iz svoje drevesnice, zato

odločno izjavlja, da se bo oddajalo spomladi brezplačno drevje edinole tistim podružnicam, oziroma udom, ki bodo do 15. februarja naročili sadna drevesa in do 15. februarja plačali tudi svojo udnino. Nikakor se pa ne more nobenemu udu dati večje število drevja proti plačilu.

*** Vreče kopujemo!** C. kr. kmetijska družba kupuje popolnoma dobre, cele ali vsaj dobro zakrpane vreče od Tomasove žlindre in od kalijeve soli ter od kajnita po 30 h kos, in sicer oddane v družbeno pisarno, torej voznine proste. Kdor take vreče pošlje, mora sam voznino plačati. Vreče se pregledajo in se plačajo samo cele ali dobro zakrpane. Vreče od žlindre je na vsak način treba površno izprati in suhe poslati.

*** Plačevanje blaga.** Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju. Družba mora sama vse potrebščine sproti plačevati in nima sredstev, da bi mogla na upanje dajati, zato tudi opozarjamo za plačilo odgovorne podružnične načelnike, da se istotako drže tega načela in da naj skrbijo za poravnavo vsakega družbenega računa tekom določenih 14 dni.

*** Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro. Cena za nadrobno oddajo 18 odstotne žlindre v Ljubljani je 7.— 19% K 7.25 100 kg.

Naročbe na cele vagone po 10.000 kg se bodo izvrševale po naslednjih cenah.

K 544.— K 578.— K 612.— K 646.— K 680.— K 714.—

16% 17% 18% 19% 20% 21%
za cel vagon z 10.000 kg, popust znaša z ozirom na prihranitev stroškov za prevažanje K 25.— pri celem vagonu.

Te cene je razumeti bazis Trst, t. j. naročnik bo plačal le toliko voznine, kolikor bi znašala iz Trsta do zadnje postaje, čeravno dobi žlindro naravnost iz tvornice. Vozni list naj se vselej družbi vrne.

Te dni pride v Trst parnik z 19 odstotno žlindro. Z njega se izvršijo vse naročbe, ki so bile prijavljene od 18. novembra naprej. Kdor namerava vzeti še kaj žlindre s tega parnika, naj to družbi po prejemu lista brzojavno sporoči.

Rudninski superfosfat s 14% v vodi raztopne fosforove kisline po K 7.— 100 kg z vrečo vred.

Kalijevo sol po K 12.60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 42% kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—14% kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 36.—K 100 kg iz Ljubljane. To dušičnato gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju, ozimni itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozarjamo na spise: „Gnojenje

vinogradov“ v peti in šesti številki in „Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna dušičnata gnojila“ v šesti številki letošnjega „Kmetovalca“.

Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žvepelnokislega kalija in 4% amonijevega dušika, oddaja družba po 17 K 50 h 100 kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. štev. lanskega „Kmetovalca“.)

*** Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikeve cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikeve cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, pa je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Tropine podzemeljskega oreha. Te tropine imajo zajamčeno 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe v sebi. Družba je ugodno kupila večjo množino in jih oddaja po 20 K 100 kg iz Ljubljane. Prof. dr. Pott pravi v svoji knjigi o krmilih: „Orehove tropine se morajo prištevati najmočnejšim dušičnatim in najlažje prebavnim rastlinskim močnim krmilom; odlikujejo se posebno po večji vsebini beljakovin.“ Tudi mi jih priporočamo našim udom, ki imajo živino navajeno na krmljenje z močnimi krmili; dobivajo se v vrečah po 75 kg. Vsled ugodnega slepa more družba dati večje množine teh tropin sedaj celo po ugodnejših pogojih, kakor oljarne same.

Lanene tropine, ki so zelo priljubljene, ima družba vedno v zalogi. Stanejo K 20.— 100 kg v Ljubljani, v vrečah po 50 kg.

Sezamove tropine. Družba je ugodno kupila večje množine najfinije zmletih sezamovih tropin in jih oddaja po znižani ceni K 19.— 100 kg iz Ljubljane. Te tropine družba jako priporoča. Vsebujejo jamčeno 50 odstotkov beljakovin in maščobe in se dobivajo v vrečah po 75 kg. — Priporočati je umnim gospodarjem, da si čimprej priskrbe zadostno množino teh tropin, ker utegnejo oljarne pozneje ceno vsled večje porabe znatno povišati.

Sladkornata močna krmila kot izborna okrepjujoča primes k drugim krmilom ima c. kr. kmetijska družba v zalogi ter jih oddaja le v celih vrečah po 50 kg, in sicer mešanice za pitanje dovedi, prasičev ter za molzne krave po 19 K 100 kg z vrečami vred iz družbenega skladišča ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Opozarjamo na spis „Sladkornata močna krmila“ v 2. št. lanskega „Kmetovalca“, ki pojasnjuje naravo, učinek in način pokladanja sladkornatih močnih krmil.

Klajno apno, 38—42%, oddaja družba v izvirnih vrečah, težkih 50 kg po 22 kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 h kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljke na zunan se še posebej zaračunaj za vsako pošiljatev 30 h za zavojo, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

Ribja moka. Odslej bo imela c. kr. kmetijska družba v zalogi ribjo moko, ki je izborna močno krmilo za prasiče. Družba jamči za njeno sestavo in zlasti za okoliščino, da zanesljivo nima v sebi preveč toliščobe. Opozarjamo prasičerejce na spis „Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prasičev“, ki je izšel v

devetnajsti številki letošnjega „Kmetovalca“ in ki ga kot „Gospodarsko navodilo“ prasičerejem in tudi perutničarjem na zahtevanje brezplačno pošljemo. Ribja moka vsebuje najmanj 50% beljakovin, 13% fosforovokislega apna in največ 3% tolščobe ter stane pri manjših množinah 35 vinarjev kg, pri izvirnih vrečah po 75 kg pa 34 vinarjev kg z vrečo vred. — Majhne platnene vrečice, ki vsebujejo po 5 kg, stanejo 2 kroni z vrečico in voznim listom vred, a brez poštnine.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 17. novembra 1913.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod komercialni svetnik Povše, c. kr. deželno vlado je zastopal g. dvorni svetnik vitez pl. Laschan, deželni odbor namestnik deželnega glavarja v deželnem odboru g. dr. Evgen Lampe, in navzoči so bili odborniki gg.: baron Apfaltrern, Bartol, Dimnik, Hladnik, Istenič, Jan, Kalan, Kosler, baron Liechtenberg, Piber, Ravnikar, Rohman in ravnatelj Pirc.

Družbeni predsednik, ki je prevzel poročilo o družbenih željah, ker je družba glavni uradni kmetijski zastop za kranjsko deželo, glede carinskih postavkov pri sklepanju bodočih trgovinskih pogodb, kolikor se tičejo kmetijske produkcije, je naznanil družbenemu odboru, da ima poročilo sicer že izdelano, a ker je tudi poročevalec o tej zadevi v državnem kmetijskem svetu, ki bo imel 28. t. m. svojo sejo, bo svoje poročilo predložil odborovi seji, ki jo skliče meseca decembra edino v ta namen, kajti poročilo je dolgo, razprava utegne tudi dolgo trpeti in bo kazalo k dotični seji poklicati še druge zastopnike kmetijstva. Predsednik je pa odboru že sedaj povedal, da za svojo osebo stoji odločno na stališču, da sedanjih carinskih postavkov za kmetijske pridelke nikakor ne gre znižati, kajti z ozirom na izpremenjene razmere, ki so silno podražile kmetijsko pridelovanje, v bodočnosti celo ne gre teh postavkov zniževati, kajti sedaj obstoječi kmetijski carinski postavki niso bili le pospešujočega, ampak naravnost rešilnega značaja, in zato morajo kmetijski zastopi z vsemi silami delati na ohranjenju sedanje carinske politike, kolikor se tiče kmetijstva, drugače kmetijski stan mora propasti. Glavni odbor je vzel ta predsednikova izvajanja odobrujoč na znanje.

Predsednik je opozoril, da bo konci tega leta ali v priče ku prihodnjega leta sklicati redni družbeni občni zbor, da je pa treba prej vse potrebno urediti pri podružnicah, zlasti nedelujoče privedi k rednemu delovanju, da bodo vse podružnice po novih družbenih pravilih mogle odposlati na občni zbor po pravilih predpisane zastopnike, izvoljene po pravih družbenih udi.

Glavni odbor je storil primerne ukrepe glede službenega razmerja družbenega živinorejskega nadzornika in je sklenil za njegove potovalne stroške, kolikor se tičejo moderne ureditve pašništva, izposlovati državno podporo iz zaklada za pospeševanje živinoreje na podlagi državnega zakona z dne 30. decembra 1909.

Enemu družbenih uradnikov se je dovolil predjem na račun njegove plače proti mesečnemu odplačevanju, in sicer v to svrhu, da pokrije stroške za akademično izobrazbo svojega sina.

Glavni odbor je vzel na znanje poročilo o delovanju kmetijskega knjigovodstvenega urada kmetijske družbe v tekočem letu in je naredil sklepe, tičeče se sedanjih udeležencev tega urada iz kmetijskega stanu.

Glede družbene gospodinjske šole je glavni odbor naknadno odobril izvršeno izpremembo učnega reda, da se je namreč sedaj vpeljal na tej šoli splošni pouk o kmetijstvu in nauk o državljanstvu. Nadalje je glavni odbor sklenil dati tej svoji šoli naslov »Kmetijska gospodinjska šola« ter zahvaliti veletvrdko Jul. Meini

na Dunaju za dragocena učila, ki jih je ta tvrdka podarila šoli. Pri tej priliki se je tudi razpravljalo o razširjenju družbene kmetijske gospodinjske šole ter se je na predlog družbenega podpredsednika dr. E. Lampeta sklenilo, obrniti se za prispevek k razširjenju šole na c. kr. kmetijsko ministrstvo, enako, kakor je bil prošni tudi kranjski deželni zbor.

Vsled dopisa c. kr. deželne vlade se je glavni odbor izrekel, da je iz državne podpore za pospeševanje živinoreje na podlagi drž. zakona z dne 30. decembra 1909. subvencionirati doslej ustanovljene štiri krajevne zavarovalnice za živino, a to le za letos, dočim naj c. kr. kmetijsko ministrstvo te subvencije, ki so potrebne, vzame iz druge zaloge in naj ne obremenjuje omenjenega zaklada, ki ima glasom zakona svoj poseben namen. Glavni odbor se je izrekel, da je naročiti dotičnim zavarovalnicam, naj morebitne subvencije vložijo v rezervni zaklad, nikakor naj pa z njih pomočjo ne znižajo premij, ker bi to bilo proti zavarovalno-tehniškim izkušnjam. Sklenilo se je snovanje takih krajevnih živinskih zavarovalnic propagirati, in se je vzel na znanje poročilo zastopnika deželnega odbora v družbenem glavnem odboru na znanje, da iz tehničnih vzrokov ne gre snovati deželne živinske zavarovalnice, pač pa se bo ustanovila deželna živinska pozavarovalnica, ki bo prevzela določen del odškodnin nase in bo obenem lahko vršila kontrolo nad krajevnimi živinskimi zavarovalnicami.

Ukrepanje glede prošnje mlekarke zadruge v Št. Lorencu za prispevek k v letu 1914. nameravani razstavi prasičev v Št. Lorencu se za sedaj odgodi, ker v slučaju, če bo prihodnje leto splošna deželna živinska razstava, bodo morala odpasti vsa premovalja po deželi in se bodo vsa sredstva porabila za deželno živinsko razstavo.

Prošnji županstva mestne občine Trzič za podporo k napravi javne tehtnice glavni odbor ni ugodil, ker bi se drugače ustvaril nevaren prejudic. Sicer pa družba v to svrhu nima zaklada, saj niti svojim podružnicam ne more dati prispevkov za nabavo skupnih strojev.

Na prošnjo slovenske trgovske šole v Ljubljani, ki je ustanovila »Gospodarsko šolo«, se dovoli družbenemu živinorejskemu nadzorniku inženirju Rataju poučevanje o kmetijstvu na tej šoli, s pridržkom, da ni oviran pri izvrševanju svojih službenih dolžnosti.

Glede odpisa dolga na modri galici najrevnejšim vinogradnikom na Dolenjskem je glavni odbor sklenil šele takrat ukrepati, kadar mu bo natančno znano, koliko podpore bosta dovolila v to svrhu država in dežela, kajti pri današnjem stanju tozadevne akcije je vsak odpis dolga izključen, ker družba doslej nima plačanih še svojih stroškov, ki znašajo čez 30.000 K nad že dovoljeno podporo.

Glavni odbor je vzel na znanje poročilo deželnega sadjarskega učitelja Humeke, ki je v imenu družbe priredil to jesen 15 tečajev za razstreljevanje zemlje v kulturne namene.

Glavni odbor je določil na podlagi došlih prošenj nagrade onim lastnikom subvencijskih bikov, ki so jih imeli čez dve leti za pleme, in je naknadno odobril rešitev ene take prošnje od strani družbenega predsedništva.

Ustanovitev novih podružnic v Hinjah in v Ševnici pri Trebnjem se je na podlagi družbenih pravil vzela na znanje in se je potrdila.

Glavni odbor je pritrdil predlogu deželnega odbora, da se mlekarški zadruzi v Št. Rupertu da 1000 K državne podpore k nakupu nekaterih potrebnih mlekarških strojev, toda iz državne podpore za mlekarstvo, ker te že dve leti tako ni bilo veliko na Kranjskem izplačane.

Prošnji dveh podružnic za prispevek k nakupu skupnih strojev glavni odbor ni mogel ustreči, ker kmetijsko ministrstvo v to svrhu navzlic vsem prošnjam ne dovoli državne podpore, in pri tej priliki je glavni odbor sklenil z vso silo na to delati, da kmetijska družba vsaj v bodočnosti vendarle dobi tako podporo.

Za nove ude so se prijavili in so bili sprejeti gg.:

Baloh Ivan, župnik v Zagorju ob Pivki; Ziberl Ivan, po-

sestnik v Bodovljah; Suša Alojzij, posestnik v Divači; Koren Andrej, posestnik v Podgorju; Andrejašič Alojzij, posestnik v Podgorju; Žitnik Anton, posestnik in trgovec v Mali Račni; Lukanc Francišek, posestnik v Mostah; dr. Kruljc Frančišek, nadžupnik v Laškem trgu; Podboj Ivan, posestnik v Ljubljani; Poljak Ivan, posestnik v Podgorju; Cimerman Martin, posestnik v Studencu; Skubic Janez, posestnik v Pijavi gorici; Poljak Ivan, posestnik v Podgorju; Mali Jakob, posestnik v Senožehtih.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice za Šmartno-Litijo, ki bo v nedeljo, 14. decembra t. l. ob pol treh v društveni veliki dvorani v Šmartnem.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Predlogi glede nakupa orodja.
4. Posvetovanje o razširjenju drevesnice.
5. Proračun za l. 1914.
6. Pobiranje udnine za l. 1914.
7. Razni nasveti in predlogi.

V Šmartnem pri Litiji, dne 23. novembra 1913.

L. Hostnik, načelnik.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Veliki Loki na Dolenjskem dne 8. decembra ob treh popoldne pri Ivan Bukovcu v Mrzli Luži.

S P O R E D :

1. Pobiranje udnine za leto 1914. in priglaševanje novih udov.
2. Pregled računa za leto 1913.
3. Dogovor zaradi nabave poljedelskih in vinogradniških strojev.
4. Raznosterosti.

Kmetijska podružnica v Veliki Loki,
dne 23. novembra 1913.

Alojzij Gliha, načelnik.

V a b i l o

k običnemu zboru kmetijske podružnice v Spodnji Idriji dne 14. decembra 1913 po 10 maši v občinski pisarni.

S P O R E D :

1. Pregled računov za l. 1913
2. Volitev podružničnega načelnika in odbora.
3. Pobiranje udnine in sprejemanje novih udov za l. 1914.
4. Slučajnosti.

Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število navzočih udov, bo občni zbor pol ure pozneje sklepčen, če bo navzoča desetina podružničnih udov.

Kmetijska podružnica v Spodnji Idriji,
dne 19. nov. 1913.

Fr. Čadež, načelnik.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Dravljah pri Šentvidu nad Ljubljano dne 7. decembra t. l. ob štirih popoldne v veliki dvorani pri »Mihelnu«.

S P O R E D :

1. Račun za l. 1913.
2. Pobiranje udnine.

Kmetijska podružnica v Dravljah,
dne 25. novembra 1913.

Frančišek Čarman, načelnik.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice na Štrekljencu, ki se bo vršil v tukajšnji šoli dne 14. decembra t. l. ob dveh popoldne.

S P O R E D :

1. Pobiranje udnine za l. 1914.
2. Sprejemanje novih udov.
3. Slučajnosti.

Štrekljavec, 15. novembra 1913.

Martin Dajčman, načelnik.

R a z g l a s

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. prosinca 1914.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja klavne živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži:

- 1.) krstni list;
- 2.) domovinski list;
- 3.) šolsko spričevalo;
- 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru;
- 5.) nprstveno spričevalo.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih stroških niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prosilec za podporo pa mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

- 6.) ubožni list in
- 7.) potrdilo, da je že najmanj dve leti bil za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se

do 15. decembra t. l.

pošljejo ravnateljstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca junija 1914.

Kdor dobro prestane skušnjo, more po postavi iz l. 1873. dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče postati podkovski mojster.

Pouk v šoli je brezplačen, učenci morajo skrbeti le za hrano ter za potrebne učne knjige. Stanovanje imajo učenci v zavodu.

Učenci naj se zglase en dan pred šolskim pričetkom v podkovski šoli na Poljanski cesti.

Ker je v slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev, ki bi mogli zdraviti tudi kopitne bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živine in mesa, naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača ter živinskega in mesovnega oglednika.

Frančišek Povše,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Živinozdravnik **Lovro Tepina**,
ravnatelj podkovske šole.

N a z n a n i l o.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 30. in 31. decembra t. l., in sicer 30. skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 31. pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo pri ravnateljstvu podkovske šole do 15. decembra t. l. prošnjo za sprejem k skušnji, ki naj ji priloži:

- 1.) učno spričevalo in
- 2.) potrdilo o najmanj triletni službi kot kovaški pomočnik.

(Odredba min. za notr. zad. z dne 27. avg. 1873.)